

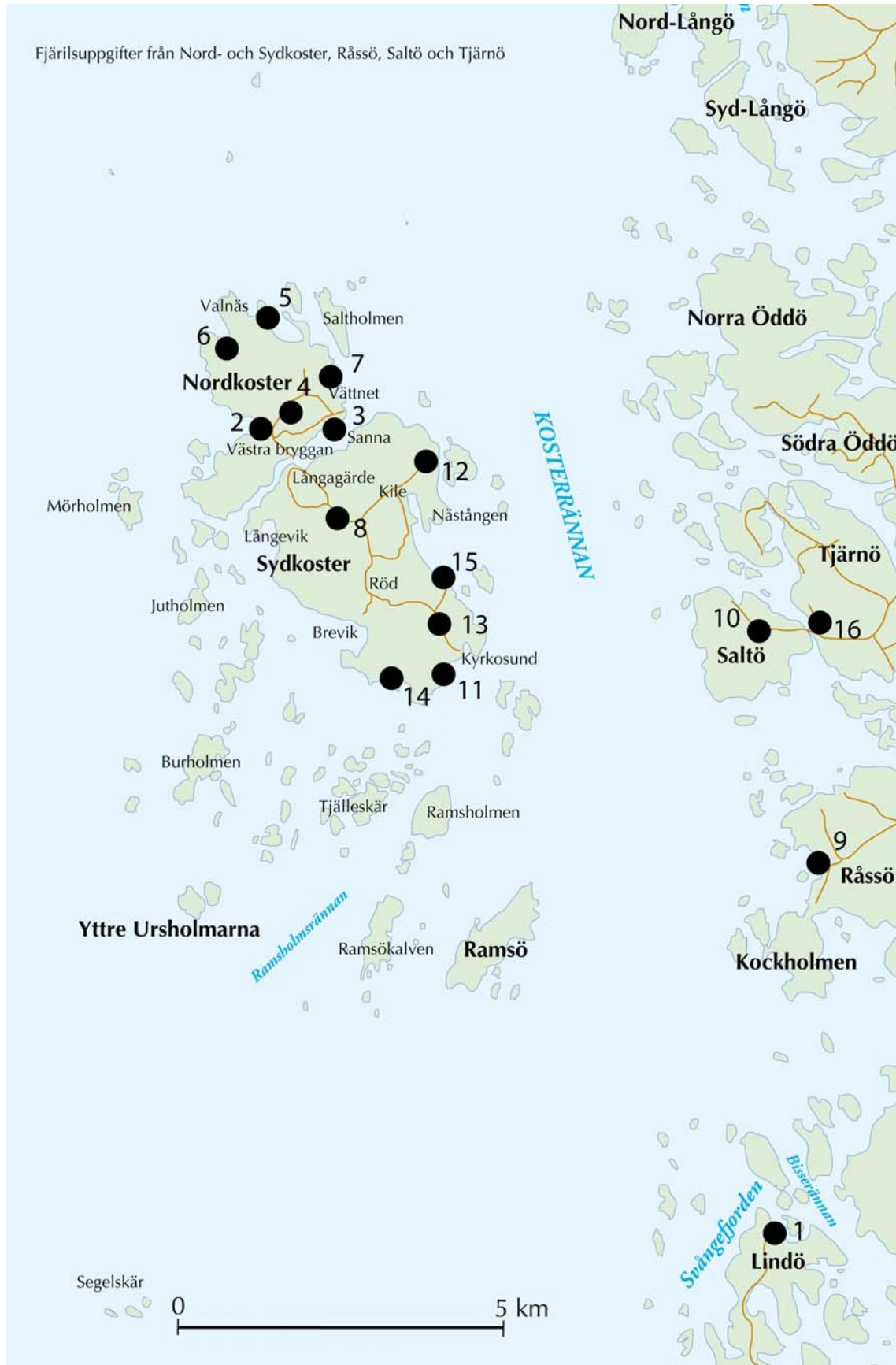
Fjärilsfaunan på Koster

Nils Ryrholm

Kosterområdet har vid en första närmare granskning visat sig ha en utomordentligt intressant fjärilsfauna och totalt påträffades 1157 arter under inventeringarna (2005-2006). Av dessa är 41 rödlistade (3 EN, 10 VU och 28 NT). Hotkategorierna anges efter Gärdenfors (2010). Många av de arter som jag har funnit har en disjunkt utbredning – d v s de förekommer i olika områden som är isolerade från varandra. Ett återkommande mönster för "kosterarterna" är att de förekommer på en eller flera av öarna i Oslofjordsområdet och dessutom flertalet fall även i Sydöstra östersjöområdet (Bornholm, Öland, Gotland, etc). Dessa arter har sin huvudutbredning i syd- och Mellaneuropa där klimatet är mer gynnsamt för värmeälskande insekter. Anledningen till detta utbredningsmönster är att Koster, liksom flertalet öar i Oslofjordsområdet, har ett gynnsamt klimat som i delar liknar det i Syd- och Mellaneuropa. Kosterhavet ligger i "regnskugga" bakom Sydnorges bergstrakter vilket gör att det inte regnar särskilt mycket under sommaren och att området har många soltimmar, vilket gynnar insekter och andra "kallblodiga"/växelvarma organismer. Dessutom skapas en mycket intressant flora på den kalksand som efterhand kommer upp ur havet när öarna höjs av landhöjningen. Denna flora innehåller många växtarter som är värdväxter för unika insektsarter. Sammantaget ger detta bland de bästa förutsättningar för värmetidsrelikter som finns i Sverige: endast matchade av förhållandena på Gotland och Öland samt ösligaste Småland.

Bland de dagaktiva arter som numera är rödlistade som hittats kan nämnas: hedpärlemorfjäril (f d bastardpärlemorfjäril *Argynnis niobe* NT liten blåvinge *Cupido minus* NT, silversmygare (f d ängssmygare) *Hesperia comma* NT, svävfluglik dagsvärmare *Hemaris tityus* NT, metallvingesvärmare *Adscita statives* NT, liten bastadsvärmare *Zyganea viciae* NT och allmän bastadsvärmare (som inte gör skäl för namnet längre) *Z. filipendulae* NT. De absolut mest exotiska av de rödlistade arterna som jag hittat är ljusgrått ängsfly *Eremobina pabulatricula* EN, lindbrokmal *Chrysoclista linneella* VU som aldrig tidigare har hittats i Västsverige, rödklints-plattmal *Agonopterix pallorella* EN som ansågs vara utdöd i hela Västsverige och numera i övrigt endast förekommer på Öland och Gotland; samt sandgökbiet *Nomada baccata* EN som är utdött i stort sett hela Sverige. Innan fynden (två lokaler) på Nordkoster så var biet numera endast känt från en annan lokal, även den i Bohuslän. Jag har även hittat två individer av antingen tapetmal *Trichophaga tapezella* eller spybollsmal *T. scandinaviella*. Den första är klassad som RE i Sverige den andra NT. Arterna är extremt lika och måste detaljundersökas vilket jag ännu inte hunnit med. Likaså finns ännu ett stort material av obestämda insekter från andra insektsordningar som sannolikt innehåller ett flertal intressanta fynd. Jag har även hittat den första populationen i Sverige av mottet *Salebriopsis albicilla* VU, liksom några dussin arter som tidigare inte var kända från Bohuslän och flera av dessa är tidigare överhuvudtaget inte kända från Västsverige.

Undersökningen av fjärilsfaunan har hittills lagt mest fokus på torrmarker och lövskogar. Andra biotoper som sannolikt håller en rik fauna med inslag av unika faunaelement som bör undersökas noggrannare är klipp- hållmarker, hedar och havsstrandsmiljöer.

Lokaler på Koster där observationer av fjärilar gjorts under 2005–2006.

allmän metallvingesvärmare *Adscita statices* NT

hedblåvinge *Plebejus idas*

hedpärlemorfjäril *Argynnis niobe* NT

mindre bastardsvärmare *Zygaena viciae* NT

mindre guldvinge *Lycaena phlaeas*

nässelfjäril *Aglais urticae*

puktörneblåvinge *Polyommatus icarus*

sandgräsfjäril *Hipparchia semele*

silverblåvinge *Polyommatus amandus*

silversmygare *Hesperia comma* NT

skogspärlemorfjäril *Argynnis adippe*

slättergräsfjäril *Manila jurtina*

sorgmantel *Nymphalis antiopa*

tostebåvinge *Celastrina argiolus*

violettkantad guldvinge *Lycaena hippothoe* NT

vitfläckig guldvinge *Lycaena virgaureae*

ängsblävinge *Polyommatus semiargus*

ängssmygare *Ochlodes sylvanus*